

Posudek bakalářské práce

Tereza Šafránková: Přístup k levorukosti v Československu krátce po roce 1967; Praha: FHS UK, 2013; 64 stran

Tématem bakalářské práce je fenomén laterality, konkrétně situace levorukých žáků, kteří nastoupili do první třídy krátce po roce 1967. V únoru 1967 byl totiž vydán Ministerstvem školství a Ministerstvem kultury a informací Metodický pokyn "O výchově a vzdělávání levorukých dětí", který vybízí k respektování potřeb levorukých dětí a jejich nepřeučování na praváky.

"Jakým způsobem a odkud byl vyvíjen tlak na přeučování levorukých dětí po roce 1967? Co ovlivňovalo přeučování leváků po vydání metodického pokynu z roku 1967 v několika následujících letech od zahájení jeho platnosti?"

To jsou tři hlavní otázky, které se studentka rozhodla zodpovědět na základě kvalitativního výzkumu s použitím polostrukturovaného interview. Realizovala celkem deset rozhovorů, pět informátorů bylo ve sledované době pedagogy, pět informátorů nastupovalo koncem 60. let 20. století jako leváci do první třídy. Autorka následně diskutovala získaná data ve vztahu k formulovaným otázkám.

Práce je logicky a přehledně členěna na teoretickou část (historie levorukosti a podstata laterality) a praktickou (zdůvodnění metody, formulování otázek, podoba výzkumu a analýza rozhovorů).

Po gramatické a jazykové stránce je práce v pořádku, pouze místy je chybná interpunkce. Z hlediska stylistiky by bylo vhodnější upravit poslední větu na s. 15 a s. 17 (zač. 2. odstavce), kdy nemusí být úplně jasné, co se chce říci. Trochu úsměvně působí název subkapitoly na s. 39 ("Vzorek pedagogů").

Název práce by bylo možné zpřesnit ještě podtitulkem.

Literatury není mnoho, na druhou stranu je v seznamu zastoupena veškerá základní literatura k tématu leváctví z pedagogického a psychologického hlediska, která vyšla na našem území buď od českých autorů nebo v překladu. Odkazy na časopisecké studie jsou psány neobvyklým způsobem (název článku až po názvu časopisu).

S poznámkou ohledně množství literatury souvisí i ta následující - teoretická část není propracována příliš do hloubky, čemuž by šlo předejít včasnějšími konzultacemi. Nicméně, text nevykazuje chyby ani nepřesnosti a podává dostatečné teoretické ukotvení pro samotný výzkum. Na s. 18 vyzdvihují vhodně vybraný úryvek, který dokresluje atmosféru doby, ve které k přeučování docházelo.

Nebylo by také na škodu v praktické části více diskutovat výhody zvolené metody pro zvolené téma, ale opět mohu konstatovat, že v textu je řečeno to podstatné a pro potřeby bc. práce dostačující.

Vysoko hodnotím získání osob, které splňovaly všechny zadané podmínky (věk, profese, laterality). Šlo o vcelku náročný úkol, kterého se studentka zhostila na výbornou.

Také data, která se podařilo získat, považuji za velice přínosná.

Mezi ně řadím například následující:

- určitá distance pedagogů od přeučování (záleželo na rodičích)

- zajímavou je skutečnost, že v tak relativně náhodném vzorku mezi pedagogy 2/5 přeucených leváků
- zajímavé je též určité smíření, většinou bez výčitek přeucovaných (s. 54) - dramaticky tedy zřejmě není vnímán tolik samotný akt, ale jeho průběh a "citlivost"
- shoda, že záleželo na vůli pedagoga a rodičů, nebyly kontroly shora (vedení školy, inspekce), i když v publikacích se o tom informace vyčíst dají
- přeucený pravák (s. 57) - další výzkum?

Studentka na získaná zjištění nahlíží kriticky a diskutuje je vzhledem k poznatkům uvedeným v teoretické části. Zakončuje informací o přeuceném pravákovi, dítěti jednoho z informátorů, které pocházelo z dvojčat a napodobovalo svého dominantního bratra - leváka i v používání ruky, aniž by si zpočátku jeho rodiče uvědomili, že je pravák. Tato "zrcadlová informace" vzhledem ke studované problematice působí jako třesnička na dortu a mohla by být inspirací pro budoucí výzkum i v tomto směru.

Další podněty k diskusi

- s. 7 k prvnímu uvedení jména Miloše Sováka by bylo užitečné napsat, kdo to byl
- s. 11 poloha hrobů od západu k východu - u kterých kultur byste toto mohla najít a kde naopak ne?
- s. 13 *Homérova Ilias*
- s.16 *zahájení procesů s čarodějnicemi levorukosti příliš nepomohlo* - to by se ani nedalo čekat, formulace věty lépe: další prohloubení negativního vztahu k levákům přineslo....
- s. 16 uvedené informace by bylo možné citovat přímo z díla J.J. Rousseaua
- s. 21 v levé hemisféře
- s. 29 (i jinde) používat "díky" jen v kladném vyznění věty, v ostatních případech "kvůli"
- s. 33 neplatí po celém světě
- s. 44 František - určitě je míněna pravá ruka?
- s. 47 Anna: jaktože si tak dobře pamatovala, že první levačku měla ve třídě v roce 1968?
- s. 48 Věra - zvláštní, že se s tímto fenoménem tolik nesešla

Které osoby byly z jedné školy?

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji vzhledem k uvedeným výtkám v teoretické části známku dvě až tři.

Mgr. Linda Hroníková, Ph.D.

v Praze 24.7. 2013